

РЕЦЕНЗІЇ

Губань Р. В.
*кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри правознавства
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова*

РЕЦЕНЗІЯ НА КНИГУ “ПРАВНИЧО-ПОЛІТОЛОГІЧНІ ВИМІРИ ОСВІТИ”¹

В умовах перманентної політико-правової кризи, в суспільстві є гостра необхідність у кваліфікованих правниках та політологах. В цих умовах зростає роль правничих та політологічних шкіл. Про дві з них, які сформувалися в стінах Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, який нещодавно відсвяткував 180 річницю від часу створення, йдеться у рецензованому виданні. До речі, це є перше і поки що єдине видання в університеті, яке присвячене окремому факультету! Справді, як слушно зауважує у передмові до видання ректор НПУ імені М. П. Драгоманова, член-кореспондент НАН України, академік НАПН України В. П. Андрущенко, розвиток освіти є однією з найскладніших, актуальних і фінансово ємних проблем сучасного українського державотворення, а без належної освіти держава, народ і культура не мають майбутнього. Це у жовтні 1992 р. зрозумів і ректорат Київського педагогічного інституту імені М. Горького. Тому на своєму засіданні 6 жовтня 1992 р. Вчена рада інституту ухвалила рішення про відкриття в інституті соціально-гуманітарного факультету. Назване рішення було оформлене наказом ректора № 261 від 9 жовтня 1992 р. У ньому, зокрема, зазначалося: “1. Відкрити з 10 жовтня 1992 р. соціально-гуманітарний факультет. 2. Віднести до структури факультету такі кафедри: історії України (зав. кафедрою проф. О. В. Кузьмінець); політології і соціології (проф. Є. Ф. Безродний); філософії (проф. Г. І. Волинка); економічної теорії (проф. І. Ф. Радіонова); правознавства (проф. В. П. Пастухов); культурології (проф. М. М. Закович); психології (доц. М. В. Левченко). Очолив факультет доцент В. Й. Скиба. У перший рік свого існування в складі СГФ не було студентів, лише кафедри. Набір було здійснено у 1993 р. Студентами стали 44 першокурсники: 25 правознавців, 11 соціальних педагогів і 8 політологів. З 1993-го по 1997 р. факультет випускав спеціалістів за такими спеціальностями: правознавство; соціальна педагогіка; політологія. Конкурси абітурієнтів на всі відділення факультету з року в рік зростали, доходючи до п’яти – восьми осіб на місце. На факультеті постійно удосконалювалася підготовка фахівців-правознавців. У 1999 р. кафедру правознавства

¹ Правничо-політологічні виміри освіти / авт. кол. : Б. І. Андрусишин (кер. авт. кол.) [та ін] ; за заг. ред. Б. І. Андрусишина ; упор. І. В. Добрянська, З. Ю. Шевчук; Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; Інститут політології та права. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. – 270 с. – (До 180-річчя Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова)

реорганізовано у дві кафедри: теорії та історії держави і права та цивільного і кримінального права. Кафедру теорії та історії держави і права очолив проф. Б. І. Андрусишин, цивільного і кримінального права доц. І. П. Устінова. З грудня 1997 р. факультет очолив і продовжує ним керувати доктор історичних наук, академік Української академії історичних наук, професор Богдан Іванович Андрусишин. У результаті розвитку правової освіти на факультеті була утворена кафедра кримінального права та процесу, яку очолив проф. В. П. Мікулін. До складу факультету увійшла і кафедра правознавства, яка до цього знаходилася у структурі історичного факультету. В результаті оптимізації структури факультету підготовку юристів на факультеті нині забезпечує 3 кафедри: теорії та історії держави і права (завідувач кафедри проф. Р. С. Огірко), галузевих юридичних дисциплін (завідувач кафедри проф. В. Ю. Стеценко), правознавства (завідувач кафедри доц. Р. В. Губань). Цінність цього видання полягає в тому, що в ньому можна знайти детальну інформацію не лише про кожну кафедру, але й про співробітників, які на ній працюють.

Значний внесок у розвиток правової освіти на факультеті вносять академіки: Б. І. Андрусишин академік Української академії історичних наук, Академії наук вищої школи України, Української академії політичних наук; В. Д. Бабкін – академік Української академії політичних наук, А. А. Булда академік Академії наук вищої освіти України; В. В. Костицький академік Національної академії правових наук України; В. Г. Пилипчук член-кореспондент Національної академії правових наук України, Академії наук вищої школи України; Ю. С. Шемшученко – академік НАН України, Національної академії правових наук України. Заслужені працівники: Б. І. Андрусишин – заслужений діяч науки і техніки України; В. Д. Бабкін – заслужений діяч науки і техніки України; В. В. Костицький – заслужений юрист України, В. Г. Пилипчук – заслужений діяч науки і техніки України. Щороку збільшується кількість професорів, які формують правничу школу НПУ імені М. П. Драгоманова.

До розвитку правової освіти в педагогічному університеті долучилися такі корифеї української юридичної науки, як академіки Національної академії правових наук України, доктори юридичних наук, професори В. В. Копейчиков та О. А. Підпригора, професори В. В. Пастухов, В. Л. Мунтян, І. О. Салтовський. Про кожного з них в книзі вміщений окремий нарис.

Відповідно до концепції розвитку факультету зміцнюється та поповнюється матеріально-технічна база для організації навчально-виховного процесу та професійної підготовки майбутніх фахівців: відкрито Центр правової освіти і науки (спільно з Інститутом держави і права імені В. М. Корецького (керівник – академік НАН України, проф. Ю. С. Шемшученко); Криміналістична лабораторія; центр правової допомоги; лабораторію і кабінет сучасних інформаційних технологій. Відкрито – залу судових засідань. На факультеті діє осередок Союзу юристів України. Для більш цікавого і різноманітного навчально-виховного процесу кафедри залучають науковців НАН України, практичних працівників міністерств і відомств, викладачів з інших ВНЗ України та зарубіжних країн. Так, зокрема, до викладання правознавчих та політологічних дисциплін залучаються вчені Інституту держави і права імені В. М. Корецького, викладачі Національної академії внутрішніх справ, Академії СБУ,

Академії прокуратури, працівники міністерств, освіти і науки, молоді та спорту, юстиції тощо.

У правничій школі значна увага приділяється практичній підготовці студентів. Базами практики студентів є органи державної влади, підприємства, організації, установи різних форм власності. Студенти удосконалюють свої навички в Київському апеляційному адміністративному суді, районних судах міста Києва, Громадській спілці “Українська Гельсінська спілка з прав людини”, Всеукраїнській громадській організації “Еліта держави”, юридичній компанії “Шаповалов та партнери” та ін. Досить часто студенти після закінчення працюють там, де проходили практику. Так, випускники працюють в Адміністрації Президента України, Міністерстві освіти і науки України, Міністерстві юстиції, Київській міській державній адміністрації та інших органах влади та управління, судах, наукових закладах НАН України, вищих та середніх навчальних закладах. Приємною несподіванкою, очевидно, для випускників стане розділ, в якому вміщені прізвища всіх (!) студентів, які завершили навчання на факультеті. Це і бакалаври, і спеціалісти, і магістри. Перелік прізвищ побудований дуже зручно: залежно від року випуску та спеціалізації.

На факультеті сильний науковий кадровий потенціал і він постійно зростає. Так, за період з 2003 р. до 2015 р. кількість професорів, які працюють на кафедрах зросла майже в два рази. Якщо в 2003 р. працювало 6 професорів, то в 2015 р. – 10. Значно зросла кількість доцентів, які працюють на кафедрах – від 23 до 33. Далеко відомими і за межами України стали “юридичні читання” – наукова конференція, яку організовує факультет.

На кафедрах понад 20 осіб виконують дисертаційні роботи як здобувачі на контрактній основі. Аспіранти кафедр є також цілловики з інших міст України: Вінниці, Ніжина, Умані, Чернігова, Сум, Дніпропетровська, Ірпеня, Запоріжжя.

У спеціалізованій вченій раді з теорії та історії держави і права, історії політичних та правових учень захищено понад 30 кандидатських дисертацій. Наукові ступені здобули як викладачі НПУ імені М. П. Драгоманова, так і інших вищих навчальних закладів, наукових інститутів (Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, Київського університету права НАН України, Одеської юридичної академії, Харківського університету внутрішніх справ, Вінницького національного аграрного університету, Національного технічного університету України “КПІ” та ін.), державні службовці, судді, практичні працівники. Функціонує аспірантура з підготовки фахівців за спеціальністю “право”, видається фаховий журнал.

Вагомим показником ефективності науково-дослідної роботи викладачів факультету є кількість та якість друкованої продукції. Так, в порівнянні з 2003 р. у 2015 р. кількість друкованої продукції зросла майже в 4,2 рази. Лише за 2014–2015 навчальний рік викладачами факультету опубліковано понад 65 наукових праць, загальним обсягом 339 друкованих аркушів, серед них 9 монографій, 8 підручників, 35 навчально-методичних посібників та методичних рекомендацій, підготовлено 15 назв електронних видань з різних галузей наукових знань. Розвивається і студентська наука. Поповнюються бібліотечні фонди. Протягом 2014 року бібліотекою було отримано 4908 книг юридичного та суспільно-політичного напрямків.

Факультет має ділові контакти з Гродненським державним університетом імені

Янки Купали (Білорусія), Міжнародною академією гуманізації освіти (Німеччина), Вищою школою педагогічною імені Едукації народової в місті Кракові (Польща), Вищою школою інформатики і суспільно-юридичних наук (м. Бидгощ, Польща), Університетом Масарика (м. Борно, Чехія) платформою “Діалог Євразія” (Туреччина).

Виховна робота на факультеті політології та права спрямовується на організацію виховного середовища і управління різними видами діяльності студентів (насамперед, культурно-дозвіллевою, спортивно-масовою, організацію самоврядування, трудовою, проживання у гуртожитку) з метою їх професійного становлення. Активну роль в цій сфері відіграє студентська рада, яка була створена студентами-активістами факультету для відстоювання та захисту своїх прав, активізації студентського осередку, підвищення рівня правової культури та правової свідомості, покращення успішності навчання, організації дозвілля студентства тощо.

Студенти факультету беруть найактивнішу участь у проведенні загальноуніверситетських, міських та державних культурно-масових заходів, зокрема у відзначенні Дня народження Тараса Шевченка, Дня пам’яті жертв Чорнобиля, проведенні конкурсів КВК, організації днів відкритих дверей в університеті, зустрічей випускників факультету тощо.

Активна діяльність факультету не залишилася не поміченою. Про діяльність факультету регулярно пишуть такі відомі всеукраїнські газети як “Освіта” та “Голос України”. Регулярні матеріали про роботу факультету з’являлися на сторінках “Юридичного журналу”.

Наочною ілюстрацією діяльності факультету є фотокартки, які розміщуються в додатках книги. Вони ілюструють розмаїття життя факультету. Тут представлені і нагороди, які отримував його колектив (особливо вражає фото на с. 269), і наукове життя (зокрема світлини з “юридичних читань”, студентських олімпіад), і міжнародна діяльність (світлини з іноземними делегаціями), і студентські будні (імпровізація судового засідання), і студентські сльози (світлини з вручення дипломів), і спорт на факультеті (фото футбольної команди), і дозвілля (фото з екскурсійних програм та дебютів першокурсника), і виховна діяльність (світлини з учасниками АТО та Ініціативною групою “Першого грудня”, вшанування пам’яті Тараса Шевченка, В’ячеслава Чорновола та жертв Голодомору).

Факультет є повноцінним учасником юридичної спільноти України. Він є колективним членом Союзу юристів України, бере активну участь у Асоціації українських правників, налагоджена тісна співпраця з клубом майбутніх адвокатів.

Отже, можна впевнено сказати, що за 25 років на факультеті політології та права сформувалася потужна правнича школа, яка користується популярністю в абітурієнтів та студентів, заслужила повагу у колег.